Ба Шурои диссертатсионии 6D.КОА-100 назди Донишгоҳи байналмилалии сайёҳӣ ва соҳибкори Тоҷикистон (734055, ш. Душанбе, х. Борбад 48/5)

ТАҚРИЗ

ба автореферати Ҳалимов Парвиз Абдувакилович дар мавзуи «Такмилдиҳии нақшаи ҳисобҳои муҳосибӣ вобаста ба талаботи низоми идоракунӣ», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз руйи ихтисоси 5.2.18 - Баҳисобгирии бухгалтерӣ ва аудит

Рушди баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳии молиявӣ дар заминаи рушди иқтисоди дониш ва ҷомеаи иттилоотӣ байналмилалӣ шудан, ҳамгироии системаҳои миллии баҳисобгирӣ ва гузариши тадричӣ ба стандартҳои ягонаи баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳиро пешбинӣ мекунад. Дар ин самт, нақши воситаҳои танзимкунандаи байналмилалӣ, аз қабили стандартҳои байналмилалии баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳӣ, торафт меафзояд. Онҳо ҳамоҳангсозии ҳисоботдиҳии молиявиро дар саросари ҷаҳон таъмин мекунанд, ҳамчун асоси стандартҳо дар саросари кишварҳои гуногун хизмат мекунанд ва аз ҷониби ташкилотҳои байналмилалии байниҳукуматӣ, иштирокчиёни асосӣ ва платформаҳои савдо дар бозорҳои муташаккили саҳҳомӣ ва ғайра татбиқ карда мешаванд.

Нақшаи ҳисобҳо яке аз воситаҳои муҳими танзимкунандаи низоми баҳисобгирӣ мебошад, зеро он номгӯи объектҳои баҳисобгириро ташкил медиҳад ва буриши муттаҳидшудаи робитаҳои байниҳамдигарии онҳоро ифода мекунад, баҳисобгириро мувофиқи нишондиҳандаҳои мақсаднок ва гурӯҳҳои афзалиятноки корбарон танзим мекунад, намудҳои баҳисобгириро муайян мекунад ва платформаҳоро барои нигоҳдории онҳо эҷод мекунад ва системаи танзимкунанда барои истифодаи навишти дутарафа мебошад.

Мавзӯи таҳқиқотии тақризшаванда барои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои тақвияти муносибатҳои бозорӣ ва ҳамгироӣ бо иқтисоди ҷаҳонӣ талош мекунад, ниҳоят муҳим аст. Бо назардошти тағйирёбии низоми иқтисодӣ, ҷорӣ намудани Стандартҳои байналмилалии ҳисоботи молиявӣ (СБҲМ) ва зарурати беҳтар кардани сифати маълумоти идоракунӣ, такмили низоми баҳисобгирӣ ва махсусан нақшаи ҳисобҳо аҳамияти аввалиндараҷа дорад. Дар автореферат ба таври боварибахш нишон дода шудааст, ки нақшаи мавҷудаи ҳисобҳо як қатор камбудиҳо дорад, ки ба баҳисобгирии арзиши маҳсулот, баҳисобгирии андоз ва муайян ва сабти натиҷаҳои молиявӣ таъсир мерасонанд. Зарурати таҳияи низомии ягона ва вале чандири баҳисобгирӣ, ки ба ниёзҳои субъектҳои гуногуни иқтисодӣ ва талаботи идоракунии муосир ҷавобгӯ аст, бебаҳс аст. Таъкид ба "таҳия, татбиқ ва истифодаи системаи нақшаи ҳисобҳо" ва "идоракунии баҳисобгирии равандҳои иқтисодӣ" саривақтӣ ва аҳамияти таҳқиқоти пешниҳодшударо таъкид мекунад.

Аҳамияти назариявию амалии таҳқиқоти диссертатсионӣ ба он асоснок мегардад, ки муқаррароти назариявии он ба рушди заминаҳои назариявии такмили баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявӣ дар заминаи нақшаи ҳисобҳои ба шароити муосир ва талаботи стандартҳо байналмилалӣ мувофиқ мусоидат намуда, хулосаю пешниҳодҳо ва тавсияҳои амалии диссертатсия бо роҳи ворид намудани онҳо санадҳои меъёрӣ- ҳуқуқии танзими баҳисобгирии муҳосибӣ, бахусус Дастурамал оид ба истифодаи нақшаи ҳисобҳо ҷиҳати такмили хадамоти ҳисобдорӣ мусоидат менамоянд

Ба андешаи мо ба сифати дастовардҳои муҳими унвончӯ ҷанбаҳои зерини таҳқиқот баромад менамоянд:

1. Консепсияи ҷойгоҳи нақшаи ҳисобҳо дар сохтори идоракунии молиявӣ таҳия шудааст. Муаллифи диссертатсия на танҳо нақшаи ҳисобҳоро ҳамчун унсури низоми баҳисобгирӣ меомӯзад, балки нақши онро ҳамчун асоси иттилоотӣ барои қабули қарорҳои идоракунӣ, ки қадами муҳим дар самти рушди идоракунии молиявӣ дар кишвар мебошад, асоснок мекунад.

2. Муқаррароти назариявӣ ва методологӣ барои таҳия ва такмили нақшаи ҳисобҳо барои корхонаҳои тиҷоратӣ пешниҳод карда мешаванд. Муаллиф хусусиятҳо ва масъалаҳои таснифоти нақшаҳои мавҷудаи ҳисобҳоро дар соҳа арзёбӣ карда, модели системаи баҳисобгирии молиявӣ ва идоракуниро таҳия кардааст, ки ба шароити татбиқи СБҲМ мутобиқ карда шудааст. Ин саҳми назаррас дар рушди баҳисобгирии амалӣ мебошад.

3. Марҳилаҳои таҳияи нақшаи кории ҳисобҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон асоснок карда шудаанд. Муаллифи диссертатсия равиши ҳамаҷонибаро барои эҷод ва татбиқи нақшаи беҳтаршудаи ҳисобҳо бо назардошти хусусиятҳои миллӣ ва стандартҳои байналмилалӣ пешниҳод мекунад.

Ҳамин тавр, автореферати диссертатсия таҳқиқоти амиқ, хулосаю пешниҳодҳои асоснок ва хусусияти навгонидоштаро дар бар мегирад. Дар баробари ҷиҳатҳои мусбй, ки баъзеи онҳо қайд гардиданд, автореферат дорои норасоиҳо низ мебошад. Аз ҷумла:

1. Тавсияҳои амалии муфассал. Гарчанде ки дар автореферат гуфта мешавад, ки тавсияҳо барои таҳияи усулҳои баҳисобгирӣ, идоракунии равандҳои молиявӣ ва ташкили тиҷорат таҳия карда мешаванд, муфид хоҳад буд, ки қадамҳои амалии мушаххасеро, ки субъектҳои хоҷагидорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои татбиқи низоми пешниҳодшуда метавонанд анҷом диҳанд, муфассалтар баррасӣ гарданд. Масалан, чӣ гуна шаклҳои мавҷудаи ҳисоботро метавон тағйир дод, чӣ гуна омӯзиши кормандон амалӣ карда мешавад ва кадом абзорҳои нармафзорро метавон истифода бурд.

2. Омӯзиши таъсир ба баҳисобгирии андоз. Дар бахши "Аҳамияти мавзӯи тадқиқот" рушди нокифояи баҳисобгирии андоз ҳамчун як қисми нақшаи ҳисобҳо дуруст қайд карда мешавад. Дар автореферат муҳокимаи минбаъдаи он ки чӣ гуна системаи пешниҳодкардаи муаллиф ба ҳамоҳангсозии баҳисобгирии молиявӣ ва баҳисобгирии андоз мусоидат мекунад, инчунин пешниҳодҳои мушаххас оид ба беҳтар кардани баҳисобгирии андоз, ки дар рисола мавҷуданд, муфид хоҳад буд.

3. Омӯзиши таҷрибаи байналмилалӣ. Сарфи назар аз зикри истифодаи таҷрибаи байналмилалӣ, ба назар мерасад, ки автореферат метавонист таҳлили амиқи амалияҳои муваффақро дар татбиқи нақшаҳои нави ҳисобҳо дар кишварҳое, ки сохторҳои иқтисодии монанд доранд ё дар давраи гузариш ба СБҲМ қарор доранд, дар бар гирад. Хулосаи чунин таҷриба метавонад ҳамчун асоси иловагӣ барои роҳҳои ҳалли пешниҳодшудаи муаллифи диссертатсия хизмат кунад.

Эродҳои овардашуда хусусияти тавсиявӣ дошта, метавонанд дар оянда ҷиҳати беҳтарсозии таҳқиқоти муаллиф мусоидат намоянд.

Хулоса, автореферати диссертатсияи Ҳалимов Парвиз Абдувакилович дар мавзуи «Такмилдиҳии нақшаи ҳисобҳои муҳосибӣ вобаста ба талаботи низоми идоракунӣ» таҳқиқоти дақиқ ва баанҷомрасида буда, ба муқаррароти амалкунандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқат менамояд ва муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз руйи ихтисоси 5.2.18 - Баҳисобгирии бухгалтерӣ ва аудит мебошад.

Тақризиҳанда:
Мушовири Раиси ноҳияи Данғара
номзади илмҳои иқтисодӣ
Бобохонзода Мирзо Ҷаббор

Имзои н.и.и Бобохонзода М.Ҷ – ро тасдиқ менамоям:

Мудири шуъбаи ташкилӣ ва кор бо кадрҳои
дастгоҳи раиси ноҳияи Данғара
Карроматуллоев Суҳроб

«11» октября 2026